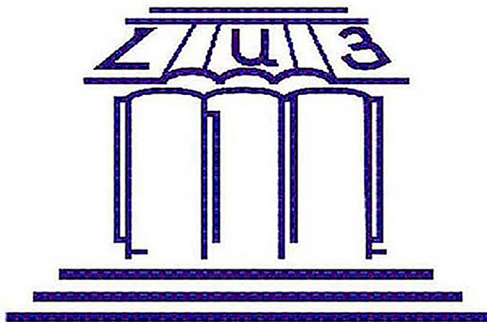

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

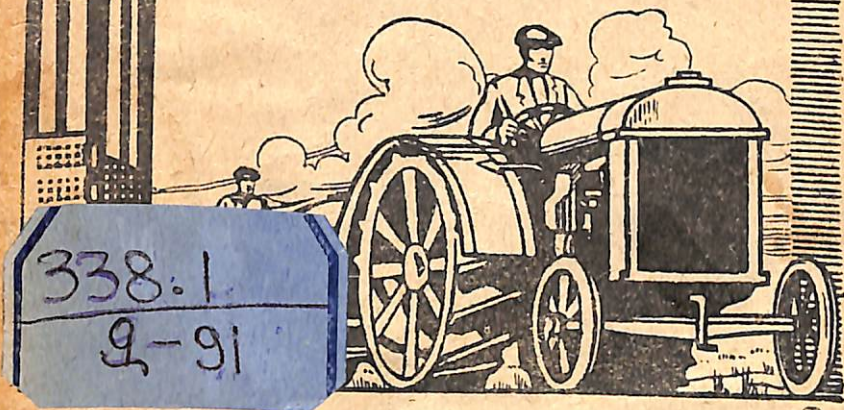
պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԻՆՉ Ե ԿՈՐՑՆՈՒՄ
ՄԵՆԱՏՆՏԵՍԱՎԱՐ
ԳՅՈՒՂԱՅԻՆ

338.1

Զ-91

ԽՍՀՄ ԺՈՂ. ԿԵՆՏՐՈՆ. ՀՐԱՏԱՐԱԿԶ., ՄՈՍԿՎԱ, 1931

11 3 APR 2013

17 FEB 2010

338.1

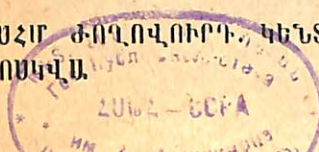
9-91

Ն. Ի. ԶՈՒԲՈՎ

ԻՆՉ Ե ԿՈՐՑՆՈՒՄ
ՄԵՆԱՏՆՏԵՍԱՎԱՐ ԳՅՈՒՂԱՅԻՆ

ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՈՐԻՄ, ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ԻՌՍԿԱ

1931

15816 - 52

Թարգմ. Ա. Տ.-ՈՂ.

ԿՈՆՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԱՃՈՒՄ ԵՆ

Ներկայումս Խորհրդային յերկրում չի գտնվի վոչ մի գյուղ, ուր գյուղացիները չխոսեն կոլեկտիվացման, կոլտնտեսությունների մասին: Դա հասկանալի յե: Այս տարի ամառը, կուսակցության XVI համագումարի սկզբին, Խորհրդային Միության հացահատիկային ռա-յոններում կոլտնտեսություններում (գարնան գտու-մից հետո) մնաց գյուղացիական բոլոր տնտեսություն-ների գրեթե կեսը, իսկ ցանքսերի տարածությունը այդ միջոցին 30 միլիոն հեկտարից ավելի յեր:

Այլ կերպ ասած, վերջին յերեք տարվա ընթաց-քում կոլտնտեսությունների ցանքսերի տարածու-թյունը, ինչպես XVI կուսհամագումարին մատնանշեց ընկեր Ստալինը, աճել է ավելի քան քառասուն անգամ: Այլ խոսքով, մեր կոլտնտեսությունները այժմ ունեն Ծրանսիայի և Իտալիայի, միասին վերցրած, ցանքսերի տարածության չափ տարածություն:

Կոլեկտիվացման գործը հսկայական հաղթանակներ է տարել: «Այժմ նույնիսկ կույրերը տեսնում են, վոր գյու-ղացիության մեջ կատարվել է մի հսկայական արմատա-կան հեղաշրջում՝ հնից դեպի նորը, կուլակային ստրկու-թյունից դեպի ազատ կոլտնտեսային կյանքը» (Ստալին):

Главлит № А 85338 Заказ № 3395 Тираж 10.000

Книжная ф-ка Центриздата Народов СССР. Москва,
Шлюзовая набережная, 10.

Սակայն, մեր յերկիրը իր տարածությամբ շատ մեծ է, և շատ տեղերում մեր գյուղերը ապրում են տակավին հին տնտեսական կարգերով, պահպանելով պապենական միջոցները: Յեւ այդ պատճառով եւ կոլեկտիվացման ծավալը ամեն տեղ միաչափ չէ: Վորոշ վայրերում կոլտնտեսությունները ընդգրկել են բացարձակապես բոլոր չքավորներին և միջակներին, իսկ այլ ռայոններում կոլտնտեսությունները չեն ընդգրկել գյուղացիական տնտեսությունների նույնիսկ մի յերրորդը:

Կոլեկտիվացման գործը մի շատ կարեւոր և պատասխանատու գործ է, և մեր յերկիրը մեկ հաղթանակից դեպի մյուս հաղթանակը տանող կոմունիստական կոսակցությունը աշալուրջ հետևում է այդ գործի զարգացմանը:

«Կոլտնտեսությունները — ասված է կոսակցության XVI համագումարի բանաձևի մեջ — կարող են կազմակերպվել միայն կամավորության հիմունքներով: Չքավորական միջակային մասսաները կոլտնտեսության մեջ միացնելու նպատակով՝ բռնության կամ վարչական հարկադրանքի վորեւ միջոցի գործադրությունը հանդիսանում է կոսակցական գծի կոպիտ խախտումն և իշխանության ի չարը գործադրություն»:

Կոսակցական համագումարի այս վորոշումը ամբողջովին արդարացիում է իրականությամբ: Ձե վոր ամբողջ կոլտնտեսային փորձը ցույց տվեց, վոր կոլտնտեսությունները կարող են աճել և ամրանալ միայն

այն դեպքում, յերբ նրանք բաղկացած են՝ կոլեկտիվ մեջ միանգամայն կամովին միացած գյուղացիներից: Իսկ գյուղացիները պատահաբար չէ, վոր մտնում են կոլտնտեսությունների մեջ: Չքավոր ու միջակ գյուղացիները անձնապես հենց իրենց որինակների վրա որ ըստ որե համոզվում են կոլտնտեսությունների առավելության և շահավետության մեջ:

Դրա համար եւ կոմունիստական կոսակցությունը յերբեք չի հանդուրժի այն աշխատողներին, վորոնք ջանք են թափում թղթե կոլտնտեսություններ հիմնելու: Կոմունիստական կոսակցությունը շատ լավ գիտե, վոր չքավոր ու միջակ գյուղացիները վաղ թե ուշ կհամոզվեն կոլեկտիվ տնտեսության շահավետության մեջ և կամովին կմտնեն կոլտնտեսությունների մեջ: Իհարկե, շատ մեծ սխալ կլիներ, յեթե գյուղական կոսակցական բջիջները և բոլոր գիտակից կոլխոզնիկները, այդ հույսերով տարված, արդեն իսկ հանգստանային:

Հուլյս դենկ միայն «ինքնահոսի» վրա վոչ մի դեպքում չի կարելի: Գյուղում՝ յուրաքանչյուր կոսակցական բջիջ, յուրաքանչյուր կոմունիստ, յուրաքանչյուր գիտակից կոլտնտեսավար պետք է մշտապես, ոգտագործելով ամեն մի առիթ, բացատրի և համոզի դեռ կոլխոզ չմտած չքավոր ու միջակ գյուղացիներին կոլեկտիվ տնտեսության ոգտակարությունն ու հսկայական շահավետությունը:

Կոմունիստական կոսակցությունը այն կարծիքին է, վոր «միակ միջոցը, վոր գյուղացիներին կարիքից

և խավարից ազատվելու յեւք ե հանդիսանում՝ կո-
տնտեսությունն ե։ Միայն կոլեկտիվացումը կարող ե
ազատել գյուղացիությունը կարելիք, դարավոր աղքա-
տության և կուլակների ճիրաններից»։

Վլադիմիր Իլյինը միշտ ասում եր, թե ապրել այն-
պես, ինչպես ապրում եր առաջ չքավորությունը,
այսինքն ապրել աղքատության մեջ, չի կարելի, և վոր
անհրաժեշտ ե յեւք վորոնել։ «Այնպիսի մի աշխատանք,—
ասում եր նա — յերբ գյուղացին աշխատում եր իր հո-
ղամասի վրա, իր տավարով, իր թռչնաբուծությամբ,
խոփով, գութանով և այլն, մենք շատ տարիներ ու
գարեք ենք տեսել. մենք շատ լավ գիտենք, վոր Ռու-
սաստանում և այլ յերկրներում դրանից առաջանում ե
լոկ գյուղացիական չքավորություն, խավարամոտ-
թյուն, հարուստների տիրապետությունը աղքատների
վրա, վորովհետեւ անջատված լուծել այն խնդիր-
ները, վորոնք դրված են գյուղատնտեսության առաջ,
չի կարելի։ Կարելի յե կրկին ստանալ նույն նախկին
աղքատությունը, վորի պայմաններում հարյուրից մեկը
կամ գուցե հարյուրից հինգը հարստանում են, իսկ
մնացածները ապրում են աղքատության մեջ»։

Հոկտեմբերյան հեղափոխության հաղթանակից ար-
դեն մի տարի հետո, այսինքն 1918 թ. ընկեր Լենինը
կոմունաների և չքավորության կոմիտեների համա-
գումարում ապացուցում եր, վոր «յերկու և յերեք
անգամ կբարձրանար աշխատանքի արտադրողականու-
թյունը, յերկու և յերեք անգամ ավելի խնայված կլի-

ներ յերկրագործության մեջ մարդկային աշխատանքը,
յեթե ջլատված մանր տնտեսությունը վերափոխվեր
համայնացված տնտեսության»։

ՀԱՅԱՀԱՏԻԿԱՅԻՆ ՊՐՈԲԼԵՄԻՑ ՇԵՏՈ — ԳԼԽԱՎՈՐ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՆԱՍՆԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆԸ

Այժմ բոլորին հայտնի յե, թե ինչպես ե բարգա-
վաճում մեր ամբողջ տնտեսությունը։ Մեր տնտեսու-
թյան բարգավաճման արագությունը կամ, ինչպես այժմ
ասում են, մեր բարգավաճման տեմպերը զարմացում
են ամբողջ աշխարհը։ Մենք առաջ ենք գնում հսկա-
յական յոթմիլանոց քայլերով։ Յեւ անա մեր ամբողջ
տնտեսության այդ բարգավաճման հետ համեմատելով,
պարզվում ե, թե վորքան յետ և մնում գյուղատնտե-
սությունը։

Մինչդեռ իր սոցիալիստական շինարարությունը
զարգացնող յերկիրը, ինչ գնով ել լինի, պետք ե տպա-
հովի իրեն հացի պակասից։ Յեւ հենց այդ պատճառով ել
հացահատիկային պրոբլեմը այժմ գյուղատնտեսության
ամենագլխավոր պրոբլեմն ե հանդիսանում։ «Հացա-
հատիկային պրոբլեմը, — ասում ե ընկ. Ստալինը —
գյուղատնտեսության սխտեմի հիմնական ողակն ե և
գյուղատնտեսության այլ պրոբլեմների լուծման բանա-
լին»։ Այժմ մենք հիմնականում արդեն լուծել ենք հա-
ցահատիկային պրոբլեմը։ Այլ խոսքով, մենք լուծել
ենք առաջին հերթ ի խնդիրը գյուղատնտեսության մեջ։

Սակայն հացահատիկային պրոբլեմը վերջնականորեն լուծելու համար, ամբողջ գյուղատնտեսությունը ուժեղ զարկ տալը ապահովելու համար — շատ բան է հարկավոր: Առաջին հերթին պետք է ապահովել մեր գյուղատնտեսությունը տրակտորներով, կոմբայներով, նոր մեքենաներով, տալ գյուղին հազարավոր ագրո-նոմներ, այսինքն կատարել մի այնպիսի աշխատանք, լորը հնարավորություն է տալիս գյուղատնտեսությունը արդյունավետությունը բարձրացնելու:

Հարց է ծագում, թե կարելի՞ յե, արդյոք, մանր անհատական գյուղացիական տնտեսությունն պայմաններում կատարել այդ հսկայական գործը: Այդ հարցին պատասխանեց ընկ. Ստալինը կուսակցության XVI համագումարում արած իր ղեկուցման մեջ.

«Վե՛հ, անհնարին է, — ասաց նա: — Անհնարին է, քանի վոր մանր-գյուղացիական տնտեսությունը վիճակի չէ ընդունելու և յուրացնելու նոր տեխնիկան, վիճակի չէ աշխատանքի արտադրողականությունը բավարար չափով բարձրացնելու, վիճակի չէ գյուղատնտեսության ապրանքային մասը, արդյունավետությունը բավականաչափ բարձրացնելու»:

Ապա ի՞նչ պետք է անել կացությունը փրկելու համար: Ի՞նչ յե՛ք է մնում:

«Մնում է, — ասում է ընկ. Ստալինը, — միայն մի ճանապարհ, — գյուղատնտեսության խոշորացման ճանապարհը, ժամանակակից տեխնիկայով զինված խոշոր տնտեսությունների ճանապարհը: Բայց խորհրդային

յերկիրը չի կարող խոշոր կապիտալիստական տնտեսությունների կազմակերպման ուղին բռնել: Նա կարող է և պետք է գնա նոր տեխնիկայով զինված սոցիալիստական արդի խոշոր տնտեսությունների կազմակերպման ուղիով: Այդպիսի տնտեսություններ մեզ մոտ հանդիսանում են խորհրդային և կոլեկտիվ տնտեսությունները»:

Ասել է, միակ յե՛քը՝ կոլեկտիվացումն է: Այդ ճանապարհն են բռնել բոլշևիկները և նրանց հետ միասին նոր գյուղի բոլոր գիտակից խավերը: Դեռ կուսակցության XV համագումարում, այսինքն սրանից յերկու ու կես տարի առաջ, բոլոր կուսակցական կազմակերպություններին արված էր հետևյալ ցուցումը.

«Ներկա շրջանում մանր-անհատական (մենատնտեսավար) գյուղացիական տնտեսությունները խոշոր կոլեկտիվների վերափոխելու և միացնելու խնդիրը պետք է գյուղի վերաբերմամբ կուսակցության անելիքներից հիմնականը հանդիսանա»: (XV համագումարի բանաձևից):

Կոլեկտիվացման ուժեղ զարգացումը հնարավոր յե՛ղավ միայն իբրև հետևանք կուսակցության տարած հաստատ գծի, լորը հետևողաբար իրագործում էր իր համագումարների վորոշումները: Դրանով է բացատրվում այն, վոր արդեն 1930 թ. կոլխոզները տվին պետությունը այնքան հաց, վորքան առաջ շուկա յեր նետում ամբողջ կուլակային տնտեսությունը միջակային և չքավորական տնտեսությունների հետ միասին:

Սա — առաջին խոշորագույն հաղթանակն է, վորին կհետևեն վոչ պակաս խոշոր հաղթանակներ:

Սրանից հետո, յերբ մենք հիմնականում լուծել ենք հացահատիկային պրոբլեմը, նրա վերջնական լուծման համար պայքարելով հանդերձ, անհրաժեշտ է բոլոր ուժերը մոբիլիզացայի յենթարկել մի ալ կարևորագույն խնդիր — անասնապահության պրոբլեմը լուծելու համար: Զորեղ, սոցիալիստական անասնապահություն ստեղծելու նշանակությունը իր ամբողջ սրությունը ընդգծեց կուսակցության XVI համագումարը:

Մոտակա տարիները անասնապահության զարգացման գործում մեր ուշադրությունը հիմնականում կենտրոնացած պետք է լինի խոզաբուծություն վրա: Պատակահանություն չէ, վոր Համ ԿԿ (բ) XVI համագումարը վորոշել է հատուկ «Սվինտվոդ» («Խոզաբուծ») տրեստը ստեղծել, վորը արդեն 1931 թ. պետք է տպահովե պետությունը վոչ պակաս, քան 3 միլիոն խոզ, 1932 թ. — մոտ 7 միլիոն:

Խոշոր անասնապահական տնտեսություններ կազմակերպելու համար ստեղծված է «Սկոտվոդ» («անասնաբուծ») տրեստը, վորը 1931 թ. պետք է հասցնե իր հոտերը մինչև 3 միլիոնի, իսկ 1932 թ. — 10 միլիոն գլուխ մաստու անասունների:

Այլ ոպպորտունիստների մարգարեություններին հակառակ, անասնապահություն զարգացման համար դրվում է գորեղ սոցիալիստական բազա (խո-

զաբուծական և անասնաբուծական սովխոզներ): Սովխոզների հետ միասին անասնապահական պրոբլեմը լուծելու յին կոլխոզները: Նրանք ել կոգնեն իրագործելու կուսակցության XVI համագումարի վորոշումը թեթև ինդուստրիայի հումուլթային բազան ընդարձակելու, տեխնիկական և յուղաբեր մշակույթների ցանքսերը ընդլայնելու և բերքատվությունը բարձրացնելու մասին:

Կոլեկտիվացման գաղափարը տարեց տարի ավելի ու ավելի յե թափանցում նոր հարյուր հազարավոր գյուղացիական տնտեսությունների խորքը, ամսե-ամիս կոլեկտիվիզատորների բանակը լրացնում են գյուղի առաջավորների նորանոր ջոկատները:

Պետք է հիշել, վոր այսօրվա յուրաքանչյուր մենատնտեսավար գյուղացին — վաղվա կոլխոզնիկն է: Յեվ բոլոր կազմակերպությունների առաջ դրված է չքավորների նորանոր մասսաներին և չքավոր-բատրակային տնտեսությունները կոլեկտիվների մեջ ներգրավելու խնդիրը: Բայց, դժբախտաբար, շատ թույլ է տարվում մասսայական աշխատանքը մենատնտեսավարների մեջ: Մեր կոլխոզնիկները շատ հաճախ առանձնանում են մենատնտեսավարներից, ոգնություն և աջակցություն ցույց տալու փոխարեն յերբեմն խանգարում են նրանց աշխատանքին, վատ են վերաբերվում դեպի մենատնտեսավարները և կամ, վոր ավելի վատ է, հետապնդում են նրանց: Ահա թե ինչու կուսակցության XVI համագումարը հատուկ վորոշու-

մով պարտավորեցրեց բոլոր կազմակերպություններին՝ «չհետապնդել մենատնտեսավարներին, այլ ոգնություն ցույց տալ նրանց և ամեն կերպ կոլտնտեսությունների մեջ քաշել»:

ԻՆՉ ՈԳՈՒՏ Ե ՏԱԼԻՍ ԿՈՆՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մենատնտեսավարը լավ չի գիտակցում կոլտնտեսության տված ոգուտը: Իսկ չե՞ վոր կոլտնտեսության մեջ աշխատելու շահավետությունը կարելի չե ապացուցել ամենապարզ որինակներով:

Հայտնի չե, վոր գյուղացիների արտերում վոչ մի կարգ չկա: Դարերից ի վեր ընդունված ե, վոր յուրաքանչյուր 50 տնտեսությունից միայն 45-ը հող ունեն, այն ել ի՞նչ հող — միայն հողաշերտեր՝ ամբողջ գյուղացիական հողը բաժան-բաժան ե արված 20 — 30, նույնիսկ 50 հողաշերտերի:

Ապա, ամեն մի գյուղացու հայտնի չե նույնպես, վոր մենատնտեսավարի հողը շատ հաճախ ցրված ե 10 տեղ: Հարց ե ծագում, թե դրանից ի՞նչ ոգուտ կա: — Իհարկե, վոչ մի ոգուտ: Հաշվել են, վոր կենտրոնական շրջանի նահանգներից մեկում, ամբողջ հողը շերտերի բաժանված լինելու շնորհիվ, միայն շերտերի միջև յեղած տարածությունները անցնելու համար տարեկան պետք ե անցնել հազարից ավելի կիլոմետր ճանապարհ: Այս բոլորը շատ թանգ ե նստում: Վիճակագրողները հաշվի չեն առել նույնպես, վոր շերտամիջ-

ման շնորհիվ յուրաքանչյուր հարյուր հեկտարից կորչում ե սահմանածրերին գտնված մոտ 10 հեկտար հող:

Յեթե հաշվի առնենք, թե այդ պատճառով ինչքան պակաս հաց են հավաքում գյուղացիները — կստացվի խոշոր թիվ, իսկ Խորհրդային Միության մեջ սահմանածրերի շնորհիվ ապարդյուն ե մնում մոտ 10 միլիոն հեկտար հող: Այլ խոսքով, ամեն տարի մեր յերկիրը զրկվում ե մոտ 6.500 հազար տոնն կամ 390 միլիոն փութ հացահատիկից:

Այն հանգամանքը, վոր գյուղատնտեսության մեջ զուր տեղը շատ հող ե փչանում, առաջ ե բերում ևս մի վնաս: Սահմանածրերը նվազեցնում են բերքը, աղտոտում են հացահատիկները աղբախոտերով և, հետևաբար, գյուղացիական տնտեսությանը հսկայական վնասներ են հասցնում: Այլ բան են — կոլտնտեսությունները: Կոլտնտեսության մեջ կարելի չե աշխատել այլ կերպ: Կոլտնտեսության մեջ ավելի շատ հնարավորություններ կան տրակտորներ, մեքենաներ և նոր տեխնիկա գործադրելու: Միասին, կոլեկտիվ կերպով ավելի դյուրին ե բերքը բարձրացնելու, հացահատիկի վորակը ազնվացնելու համար պայքար տանելը: Կոլտնտեսավարներին մեքենաները հնարավորություն են տալիս իրենց արտերի բերքը բարձրացնել մինչ այդ չտեսնված չափերով:

Այս բոլորում մենք հավաստիանում ենք կյանքից և մեր կոլտնտեսությունների աշխատանքից: Հարյուրավոր, հազարավոր կոլտնտեսություններ արդեն ապա-

ցուցում են կոլեկտիվ տնտեսությունների առավել-
ությունները մենատնտեսավարների հանդեպ: Ինչո՞ւմ
են կայանում այդ առավելությունները:

«Կոլտնտեսություններում միայն գյուղացիական
գործիքների միացումը, — ասում է ընկ. Ստալինը, —
այնպիսի մի եֆֆեկտ տվեց, վորի մասին մեր պրակ-
տիկները նույնիսկ չեյին յերազում: Ինչո՞ւմ եր ար-
տահայտվում այդ եֆֆեկտը: Նրանում, — շարունա-
կում է ընկ. Ստալինը — վոր կոլտնտեսության անցնելը
ընդլայնեց ցանքի տարածությունը 30, 40 և 50 %-ով»:

Այսպիսի հաջողությունը ամենից առաջ բացատր-
վում է նրանով, վոր գյուղացիները անհատական (մե-
նատնտեսական) աշխատանքի պայմաններում անգոր-
ծիներով, հսկայական ուժ դարձան իրենց գործիքները
գումարելով և կոլտնտեսություններում համախմբվե-
լով»: ապա նրանով, վոր «գյուղացիները հնարավորու-
թյուն ստացան մշակելու խամ հողերը և այն հողերը,
վոր դժվար է մշակել մենատնտեսավարական աշխա-
տանքի պայմաններում»: Ապա նրանով, վոր «գյուղա-
ցիներն հնարավորություն ստացան իրենց ձեռքը առ-
նել խամ հողը», վերջապես նրանով, «վոր հնարավորու-
թյուն ստացվեց ոգտագործելու պարապ հողերը, առան-
ձին հողաբաժինները, սահմանածրերը և այլն»:

Ընկ. Ստալինի այս բոլոր ասածները հաստատվում
են կոլտնտեսավարների համառ աշխատանքով, փոքր
և մեծ հաղթանակներով, վոր ամեն ոք տանում են
գյուղատնտեսության հեղափոխականները:

Թե ինչ արդյունքի հասան կոլտնտեսությունները —
բերենք մի շարք որինակներ:

Ռյաժսկ քաղաքից վոչ հեռու Մալայա Սլյոշնյա
գյուղում կա Կիսելյովի արտելը: Մոտ ժամանակներս
գյուղի այդ առաջին կոլեկտիվ բլի՛նի հիմնվելու տա-
նամյակը լրացավ: Շրջակա գյուղացիները շատ լավ են
հիշում այդ արտելի հինգ կազմակերպիչներին: Իրանց
թվում են — Կոզոտկովը, Ֆրոլովը, փորձված, հեղա-
փոխությանը նվիրված, ազնիվ և փորձառու աշխա-
տողներ:

Կիսելյովի արտելը ամբողջ ժամանակ զարգացնում
եր իր տնտեսությունը իր միջոցներով, առանց վորև
վարկ ստանալու: Արտելի հենց ստեղծման որից ըն-
դունված եր ութդաշտային ցանքսփոխություն յերկու
առվույտով և հերկդաշտով: Կոլտնտեսավարները առա-
ջին հերթին մտցրին ցրտահերկում, հատիկների գտում,
շարքացան, սևահերկ և վաղահերկ:

Կոլտոզը Կենտրոնական Դյուղացու Տան միջոցով
մի անգամ ստացավ մի քանի տասնյակ կիլոգրամ հա-
ճար և 32 կիլոգրամ ցորեն Տիմիրյազևի ահագեմիա-
յից: Բարձր տեսակի հատիկն ու կոլտնտեսավարների
գիտակից աշխատանքը արագ կերպով հասցրին չտես-
նված արդյունքի: Կոլտնտեսավարների բերքը յերկու
անգամ ավելի յեր մենատնտեսավարների բերքից:

Հետզհետե Կիսելյովի արտելը մեքենաներ ձեռք
բերեց: Կոլտնտեսավարները ձեռք բերին հատիկը գտող,
մաղող և բերքահավաք մեքենաներ: Հետո ձեռքերն

ընկավ և Ֆորդգոնը, վոր կոլտնտեսավարներին ընծայել եր հողքաժինը, ապա և կալսիչ մեքենաներ և աղացներ: Կոլխոզի տնտեսութեան արժեքը գնահատվում եր արդեն մի քանի տասնյակ հազար ռուբլի, վոխարեն այն 400 ռուբլու, վորով կոլտնտեսավարները աշխատանքի եյին անցել:

Վերջին ժամանակներս ամեն տարի Կիսելյովի կոլտնտեսավարները ծախում են մի քանի տոնն մսամթերքներ և միլենուլյն ժամանակ ավելի ու ավելի ուժեղացնում են և զարգացնում անասնապահութիւնը: Կոլտնտեսութեան աշխատանքը, նրա հաղթանակները չեյին կարող անհետևանք մնալ շրջակա գյուղերի համար: Կիսելյովցիները որինակին հետևեցին այլ գյուղացիներ, վորոնք հիմնեցին մի շարք կոլտնտեսութիւններ և հողը միացյալ ուժերով մշակելու ընկերութիւններ:

Մի այլ տեղ — Ուսկի շրջանում — արդեն մի քանի տարի յե, վոր գոյութիւն ունի „Юный пахарь“ կոմունան: Այդ կոմունան կազմել են 6 կոմյերիտականներ և 5 չքավոր տնտեսութիւններ: Կոմունարների այն ժամանակ ունեցած վողջ գույքը բաղկացած եր՝ մի ձիուց, յերկու լղար կովերից և մի քանի վոչխարներից: Դժվար տարիներ եյին կոմունարների համար հետագա տարիները: Սով, ցուրտ, քայքայում:

Վողջ յերկիրը գտնվում եր անթիվ թշնամիների ողակում: Հաց չկար, չկար հագուստ: Սակայն „Юный пахарь“-ի կոմունարները հաղթահարում են բոլոր

դժվարութիւնները և համառորեն ամրապնդում կոմունայի գործը: Սկզբում կոմունան մնաս եր կրում: Կոլտնտեսավար գյուղացիները պատրաստված չեյին կոլեկտիվ աշխատանք վարելու, իսկ վոր զլխավորն ե, նրանք մեծ դժվարութեամբ եյին համաձայնվում հողի շահագործման տեխնիկայի բարձրացմանը: Բայց դա յերկար չտևեց: Շուտով կոլտնտեսավարները մտցրին տասներկու դաշտային ցանքափոխութիւն:

Այդ միջոցի գործադրութեան շնորհիվ կոմունայի բերքը խիստ բարձրացավ: „Юный пахарь“-ը սկսեց արագորէն բարձրացնել իր արդշունքը և մեծացնել իր տնտեսութիւնը: 1927 թ. կոմունարները ցանեցին 458 հեկտ., իսկ մի տարի հետո 1820 հեկտ.: 1928 թ. կոմունարների մի հեկտար հողի բերքը հասնում եր 16 ցենտների՝ հանդեպ մենատնտեսավարների 6 ցենտների:

Ձարմացնելով վողջ շրջանը, „Юный пахарь“-ի կոմունարները ձեռք բերին տավարի հոտեր, գերմանական ցեղի և այլ ազնիվ ցեղի ձիւեր և կովեր: Կոմունարների ցեղային վորձերը սկսեցին սպասարկել մենատնտեսավարների տավարին: Կոմունայի տավարի ելեքտրական լույսով լուսավորված կացարանները իրենց մաքրութեամբ և հարմարութիւններով մենատնտեսավարների դարմանքի առարկա յեն դարձել:

„Юный пахарь“-ի կոմունարները ամեն տարի մի քանի տասնյակ հազար ռուբլի մաքուր շահ են ստանում. կոմունան ունի անգործ մեծ քանակական աղաց, տրակ-

սորի արհեստանոց, արակտորային դասընթացներ, փակահազործական արհեստանոց, հյուանոց, ատաղձազործանոց, կոշիկակարանոց և այլն:

Գրեթե միշտ կոլտնտեսությունները բարձրացնում են իրենց բերքը և գրեթե միշտ ավելացնում են իրենց ցանձախ տարածությունը: «Ֆրոնտովիկ» կոշվող կոլտնտեսությունը (Սամարայի շրջանի Մոնաստիրսկի շենում) շատ կարճ ժամանակամիջոցում համարյա թե յերկու անգամ ավելացրեց իր ցանձախ տարածությունը:

Մինչ կոլտնտեսության հիմնելը գյուղացիները յուրաքանչյուր հեկտար հողից ամենահաջող բերքի դեպքում ստանում էին 13 ցենտներ (80 փութ) հաճար՝ իսկ այժմ ստանում են մինչև 25 ցենտներ, այսինքն առաջվանից յերկու անգամ ավել:

«Մենք այժմ ավելի լավ ենք ապրում — պատմում են կոլտնտեսավարները: Հաց՝ վորքան ուզես, և վոչ միայն հաց: Առաջ ապրում էինք վայրենիների պես, վոչինչ չգիտեինք, յերբեք վոչինչ չէինք կարդում, իսկ այժմ ստանում ենք և կարդում լրագրներ, ամսագրեր, գրքեր: Իսկ ինչ վերաբերվում է ագրոնոմին, նա այժմ մեր ամենագլխավոր հյուրն է:

Ուկրաինայում այժմ կան կոլտնտեսություններ, վորոնք բերքատվությամբ ավելի առաջ են անցել, քան Ամերիկայի ֆերմերային տնտեսությունները, վորոնք դեռ քիչ ժամանակ առաջ իրենց բերքատվությամբ և արդյունավետությամբ ամենաորինակելի տնտեսությունների համբավ ունեին: Իսկ այժմ մեր կոլտնտեսու-

թյուններից վոմանք քաղում են մոտ 4 տոնն բարձր տեսակի ցորեն — սա արդեն այնպիսի մի բերք է, վորի նմանը չքավոր և միջակ գյուղացիությունը չի ունեցել Ռուսաստանի գոյության վողջ ժամանակամիջոցի ընթացքում:

Առանձնապես արդարացնում են իրենց նշանակությունը խոշոր կոլեկտիվ տնտեսությունները: Շատ ռայոններում փոքր կոլտնտեսությունները միանում են և կազմում խոշոր գյուղատնտեսական արտեղներ: Այդպիսի արտեղների ցանձախ տարածությունը հազարավոր հեկտարների յե հասնում, շնչերի ընդհանուր քանակը համարվում է հազարներով: Հայտնի յե, վոր վորքան ավելի մեծ է տնտեսությունը, այնքան ավելի շատ արդյունք է տալիս նա: Բոլոր մեքենաների միացումը հնարավորություն է տալիս ցանձախ տարածությունը ավելի լայնացնելու: Այդպիսի արտեղները գործադրում են ութդաշտային, վեցդաշտային ցանքսափոխություն, ամբողջ հողը ոգտազործվում է ավելի լրիվ կերպով և ավելի բարձր արդյունքով: Բացի այդ, կոլտնտեսությունները մի արտելի մեջ միանալով, տնտեսում են կոլտնտեսությունների վարչության ծախքերը:

Խոշոր կոլտնտեսություններից կարելի յե հիշել „Заветы Ильича“ կոլտնտեսության աշխատանքները: Այս կոմունան այժմ գրավում է 19 հազար հեկտ. հող և համախմբում է 788 շունչ: Կոմունան գտնվում է Հյուսիսային Կովկասում, Սավսկի շրջանում. շատ հետաքրքիր է նրա կազմակերպության պատմությունը:

1920 թ. ֆրոնտից վերադարձած կարմիր բանակայինները և տեղական պարտիզանները ստեղծում են շրջանում առաջին մի քանի կոմունաները: Սկզբում կոմունարները բացի իրենց տնտեսության մեջ աշխատելուց ստիպված եյին անընդհատ պաշտպանվել սալտակ գվարդիականների հարձակումներից: Սոված և մերկ, նրանք հաճախ հրացանը ձեռքին պաշտպանում եյին իրենց նոր կերպով աշխատելու իրավունքը: Իհարկե, այդ հանգամանքը խանգարում եր կոմունարների տնտեսական աշխատանքին, իսկ վոր գլխավորն ե, խլում եր կոմունարներից փորձված, սկսած գործին նվիրված ընկերներ: 1920 թ. սալտակ գվարդիականների բանգաները սպանել են 11 կոմունար, իսկ մի գյուղացույել կախել են սալտակ ավագանները: Սակայն կոմունարների գործը շարունակվում եր և շատ շուտով տեղական կոմունաները միացան մի խոշոր տնտեսության մեջ:

Կոմունարները հաշվի առան, վոր խոշոր տնտեսության մեջ ավելի դյուրին, խնայողաբար և վոր գլխավորն ե, արդյունավետ կլինի աշխատելը: Այսպիսով, վեց կոմունաների փոխարեն ծնվեց մի խոշոր կոմունա, վորը կոմունարները անվանեցին „Заветы Ильича“, Վլադիմիր Իլյիչ Լենինի հիշատակին:

Խոշոր կոմունա ստեղծվելուց իսկ սկսվեց նրա արագ աճումը: Ամենից առաջ կոմունարները ձեռք դարկին գարնանացանի տարածության ընդարձակմանը: Յեւլ այստեղ բոլորը համոզվեցին, թե ինչ ե նշանա-

կում կոլեկտիվի ուժը: Գարնանացանի կամպանիայի հետևանքով կոմունան ավելացրեց իր ցանքսի տարածությունը 259%-ով հանդեպ անցյալ տարվա առանձնակի գործող վեց կոմունաների ցանքսի հրապարակին:

Կոմունարները ստիպված եյին լինում մշակել խամ հողերը և 12 տարվա ընթացքում անմշակ թողած հողերը: „Заветы Ильича“ կոմունան գարնանացան ունի 2973 հեկտ.: Բացի այդ, ավելի քան 5 հազար հեկտար հող առանձնացված ե խաշնաբու ծության համար: Կոմունան այժմ ունի 9 հազար վոչխար, վորոնցից 6 հազարը նրբաբուրդ և 3 հազարը — կոպտաբուրդ:

Մոտ ապագայում „Заветы Ильича“ կոմունային սպասում են նոր հաղթանակներ: Տեղական մենատնտեսավար գյուղացիները, տեսնելով կոմունայի աշխատանքը, սկսեցին վարչությանը տասնյակ խնդիրներ ներկայացնել՝ իրենց կոմունայի անդամ ընդունելու համար:

Այսպիսով „Заветы Ильича“ կոմունայի գորեղությունը տարեց-տարի և ամսե-ամիս աճելույե: Կոմունայի շնչերի թիվը հազարից անց ե: Իսկյերը շատ ե մարդկանց թիվը — շատ ե և աշխատանքը, շատ ե հացահատիկը, շատ ե արդյունքը — թե իրենց և թե պետության համար:

Կենտրոնական շրջանի Ոստրոգոժսկի ռայոնի կոլտնտեսավարները կուսակցության XVI համագումարի նախորդակին հարվածային կարգով ցանել են պլանից դուրս 14 հեկտ. արևածաղիկ և 5 հեկտ. գինձ (կո-

ըրանդը): Լենինյան կուսակցության համագումարին՝
այդ նվերն անելու նրանք լիովին իրավունք ունեյին:
Ոստրոգոժսկի կոլտնտեսավարները, ի զարմանա բոլոր
գյուղացիների, մի քանի հարյուր հեկտարի ցանքսը
վերջացրել են մի քանի որվա ընթացքում:

Համերաշխ, ընդհանուր ջանքերով, յերգ ու խա-
ղով, տրակտորներով, ընդհանուրի միջոցներով ձեռք
բերած լավագույն մեքենաների ոգնությամբ կենտր.
շրջանի կոլտնտեսավարները ավարտեցին իրենց դաշ-
տային աշխատանքները նշանակված ժամկետից առաջ:

Իհարկե, բոլոր կոլտնտեսությունները այդպես լավ
չեն աշխատում: Շատ կոլտնտեսություններ աշխա-
տում են ավելի վատ, քան մենատնտեսավարները:
Այդ հետևանք է այն հանգամանքի, վոր այդպիսի կոլ-
տնտեսությունների կազմակերպիչները աշխատանքի
անընդունակ են և կամ այն հանգամանքի, վոր կոլ-
տնտեսությունների վարչությունների մեջ սպրդել են
կուլակներ, տերտերներ, դասակարգային թշնամու-
գործակալներ, վորոնք ձգտում են ներսից կոլտնտե-
սությունը պայթեցնել և այդ նպատակը իրագործելու
համար ֆսասարարության բազմազան միջոցների յեն
դիմում: Կոլխոզներում անկանոն կերպով տարվող աշ-
խատանքի հետևանք են հանդիսանում՝ կոլխոզների
արտադրողականության նվազումը, առանց պլան աշ-
խատանքը և այլ ամենակոպիտ սխալներ:

Ահա, որինակ, մոտիկ անցյալում „Крепость ком-
мунизма“ («Կոմունիզմի ամրոց») կոմունան, վորը

գտնվում է ներքին Վոլգայի շրջաններից մեկում, վերին
աստիճանի վատ աշխատանքի որինակ ցույց տվեց:

Կոմունայի ղեկավարները ցրտավարի տարածու-
թյունը վորոշել էյին հասցնել 14 հազար հեկտ., իսկ իրա-
կանությունը ցույց տվեց, վոր միայն 7 հազար հեկտ.
կարող է լինել: Այլ խոսքով, կոմունարներին առաջա-
դրված է ցանել մոտավորապես 11 հեկտ. ամեն մի
քարշի միավորի համար: Խոսք չկա, վոր այդ առաջա-
դրանքը իրագործելի առաջադրանք է: Սակայն կոմու-
նարները արել են մի շարք սխալներ: Կոմունայի
բրիգադների մեծամասնությունը, անծանոթ լինելով
ցանքսի պլանին, գերակատարում եր իրենց նորման
կամ ընդհակառակը — շատ քիչ արտադրանք տալիս:
Բրիգադների աշխատանքի հետևանքները ընդհանուր
քննության առարկա չեյին դառնում, կոլտնտեսավար-
ները տեղյակ չեյին ցանքսի ընթացքին և աշխատում
եյին խարխալելով: Կոմունարները չեյին հոգացել կո-
լոնանները ջրի և նավթի ամաններով ապահովելու
մասին, տրակտորները ապահովված չեյին յուղանյու-
թերով: Այս բոլորը, իհարկե, քանդում եր աշխատանքը:
Ըստ գործյա աշխատանքները կոմունայում վոչ վոք
հաշվի չեր առնում, կոմունարներին տրվում էյին հա-
կասական ցուցումներ: Բացի այդ իրենք կոլտնտեսա-
վարները չեյին կատարում ագրոնոմի տված ցուցում-
ները: Այս բոլորը շատ վատ հետևանք ունեցավ՝ ցանքսի
35 որվա աշխատանքով կոմունան կատարեց իր պլանի
կեսից մի քիչ ավելի:

Սա վատ աշխատանքի որինակ է: Իսկ վորպեսզի հնարավոր լինի այդ վատ աշխատանքից խուսափել, անհրաժեշտ է ուժեղացնել կոլտնտեսավարների աշխատանքը. և աշխատել խստագույն սլանի և հաշվառության հիմունքներով:

Ամեն մի կոլտնտեսավար պետք է իրեն ճանաչի իր կոմունայի տեր, և յեթե ինքը իր խաղերին աչքով նկատի վորևե անկարգություն ու անկանոնություն — նա պետք է անմիջապես հաղորդի այդ մասին արտադրական խորհրդակցությանը կամ կոմունայի ժողովին:

ՄԵՆԱՏՆՏԵՍԱՎԱՐՆԵՐԻ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐԸ

Յուրաքանչյուր՝ դեռ կոլխոզ չմտած մենատնտեսավար տնտեսության տեսակետից շատ բան է կորցնում: Մենք մի քանի որինակներով արդեն ցույց տվինք կոլեկտիվում աշխատելու առավելությունները:

Կոլտնտեսության մեջ աշխատելու հսկայական ոգուտները կայանում են նաև նրանում, վոր կոլտնտեսությունները արդարացի յեն մոտենում բերքի բաշխմանը:

Հարյուրավոր կոլխոզների որինակներով կարելի չէ ապացուցել, վոր կոլտնտեսավարը դաշտի աշխատանքից զգալի չափով ավելի շատ է շահում, քան մենատնտեսավարը: Միթե մտածում եյին, որինակ, „Незаможник“ կոլտնտեսության մեջ աշխատող գյուղա-

ցիները, վոր իրենք կունենան այնպիսի վայրուն հաշողություն, վորպիսուն արժանացան բերքից հետո: Իսկ այն, ինչ պատահեց „Незаможник“ կոլտնտեսության մեջ, չափազանց ուսանելի չէ:

„Незаможник“ կոլտնտեսությունը վաղուց չէ վոր գոյություն ունի: Խերտոնշինայի Բրիտանի գյուղում, ուր այժմ գտնվում է „Незаможник“ կոլտնտեսությունը, յերբեմն տիրապետում էր ֆրանսիացի կալվածատեր Բրիտեն: Տարիքավոր գյուղացիները շատ լավ են հիշում թե վորքան դժվար էր աշխատել այդ շահագործողի որով: Պատահում էր, վոր վեր եյին կենում լույսը դեռ չծագած և պառկում ուշ գիշերին: Ամբողջ որը նրանք անց եյին կացնում կալվածատիրոջ խաղողի այգիներում: Ճարպիկ վաշխառուին դեռ Խորհրդային իշխանության որով հաջողվում էր շրջակա գյուղացիների հյութերը քամել:

Նրան հաջողվեց Խորհրդային իշխանությունից «կոնցեսիա» ստանալ, նա ինչ վոր մի պայմանագիր կնքեց և շարունակում էր Բրիտանի գյուղի բառարակներին շահագործել:

Սակայն, ինչ նվաճումներ ունեցան „Незаможник“ կոլտնտեսության մեջ աշխատող գյուղացիները: Այս տարի նրանք միայն խաղողի այգուց հավաքեցին մոտ 5 հազար ցենտներ խաղող (յուրաքանչյուր հեկտարից 34 ցենտներ): Յեթե այս քանակությունը դրամի վերածենք — կստացվի 164 հազար ուլի:

Բացի խաղողի այգուց, կոլանտեսավարները մոտ 10 հազար ռուբլու արդյունք ստացան պարտեզի մրգերից:

Կոլանտեսավարները հավաքեցին նաև՝ ցորեն — 7.395 ցենտներ, հաճար — 10.290 ց., գարի — 7.919 ց., սիմինդր — 1.218 ց., արևածաղիկ — 210 ց. և այլն: Ընդամենը՝ հացահատիկային, տեխնիկական և շաքարահերկ մշակույթներից կոլանտեսավարները ստացան 248.636 ռ. արդյունք: Ամբողջ տնտեսությունը տվեց 422.336 ռուբլի:

Ինչպես բաժանեցին կոլանտեսավարները բերքը: Վճրքան ստացավ պետությունը և վճրքան բաժին հասավ կոլանտեսավարներից յուրաքանչյուրին: Ամենից առաջ կոլանտեսավարները պահեցին սերմացուի աշնանացանի փչանալու դեպքում ապահովման ֆոնդին հացահատիկների անհրաժեշտ քանակություն: Պետությունից վերցված սերմավարի վերադարձնելու համար յետ դրին 3.074 ցենտներ: Գալ տարվա ցանքսի համար — 2.343 ցենտներ, աշնանացանը փչանալու դեպքի համար անհրաժեշտ՝ 300 ցենտներ: Բացի այդ բոլորից աշխատավոր և կաթնատու տավարի կերի համար յետ եր դրված խոտ, դարման և այլ մնացորդներ:

Նորհրդային պետությանը կոլանտեսականները տվին հացի և զանազան տեխնիկական մշակույթների 12.565 ցենտներ, 4.600 ցենտներ խաղող և 300 ցենտներ միրգ:

Այժմ տեսնենք, թե ինչ ստացան իրենք կոլանտեսավարները: Կոլանտեսություն վարչությունը վորոշել էր յուրաքանչյուր կոլանտեսավարին իր աշխատավարձի հաշվին տալ $3\frac{1}{2}$ ցենտներ պարենավորական մշակույթներից՝ հաստավորներին, և $1\frac{1}{2}$ ցենտներ մինչև 3 տարեկան յերեխաներին: Տվածի 35% ցորեն եր, իսկ 65% — հաճար:

Գաշտային աշխատանքների ժամանակաշրջանին ընդհանուր ոգտագործման համար յետ եր դրված 335 ցենտներ ցորեն և հաճար: Սակայն սա դեռ բոլորը չէ: Նախատեսված եր, վոր յեթե կոլանտեսավարը իր անձնական կարիքների համար կով կամ խոզ գնի, արտելը նրան հատկացնում է կերի հատուկ ֆոնդ, վոր բաղկացած է 500 ցենտներ զանազան կերի մշակույթներից և 12.000 ցենտներ մնացորդներից: Այլ խոսքով կոլանտեսությունը կոլանտեսավարների միջև բաժանելու և բոլոր հիշված ֆոնդերի համար հատկացրել եր 6.995 ցենտներ հացահատիկներ և 12.000 ցենտներ մնացորդներ:

Բացի այդ արտելի տրամադրություն տակ էյին մնում հավելյալ՝ 4.289 ցենտներ հացահատիկային և տեխնիկական մշակույթներից և 14.000 ցենտներ հարգ:

Այդ հավելյալներից վորոշված եր կարմիր գումակ կալմեղ և հանձնել պետությանը, իսկ 14.000 ցենտներ հարգը, իբրև ոգնություն, ընծայել հարևան „Победа батраков“ («Բատրակների հաղթանակ») խորհրդային տնտեսությանը: Այդպես ել արին:

Այսպիսով, արտելի ընդհանուր մոտաբեր հավասար
եր 422.436 ռուբլու: Այդ գումարից կոլտնտեսավար-
ները 5% մասնատրեցին իրար մեջ բաշխելու հա-
մար՝ համայնացված գույքին համապատասխան: Գալ
տարվա ցանքսի համար նրանք հատկացրին 35.381 ռ.,
ինվենտարի ամորտիզացիային — 6.500 ռ., գյուղա-
տնտեսական հարկի հատուցման և ապահովագրման՝
14.000 ռ. և այլն:

Յերբ կոլտնտեսավարները հաշվի նստեցին և հաշվի
առան բոլոր մասնատրումները, պարզվեց, վոր բացի
այդ բոլոր մասնատրումներից իրենց տրամադրության
տակ ե մնում 237.883 ռուբլի: Այդ միջոցների մի
մասը նրանք հատկացրին կուլտուր-կենցաղային ֆոն-
դին, մյուս մասը հոգուտ անաշխատունակներին:

„Невозмо́жник“ կոլտնտեսության անդամները բացի
այդ այլ հաշիվներ տեսան և պարզվեց, վոր միջակ Պե-
տրուշենկոն, վորը ուներ չորս հոգուց բաղկացած
ընտանիք և աշխատել եր 200 որ, վաստակեց 470 ռ.
10 կոպ., վորից նա 227 ռ. 06 կոպ. ստացավ դրա-
մով, իսկ մնացածը պարենով և կերով:

Միջակ Գարկուշը, վորը ուներ 5 հոգուց բաղկա-
ցած ընտանիք և աշխատել եր 484 որ, վաստակեց
924 ռուբլի, վորից 754 ռ. 30 կոպ. ստացավ դրամով,
իսկ մնացածը պարենով և կերով:

Զբավոր Չերնյակը, վոր ուներ ընտանիքի 5 ան-
դամ (3 աշխատունակ) և աշխատել եր 439 որ,

վաստակեց 1.053 ռ. 60 կոպ. այդ գումարից դրամով
նա ստացավ 883 ռ. 90 կոպ.:

Հինգ հոգուց բաղկացած ընտանիք — վորոնցից յեր-
կուսը՝ անաշխատունակ — ունեցող բատրակ Սարա-
խուրովը վաստակեց 638 ռ. 82 կոպ.:

10 հոգուց (վորոնցից 5-ը անաշխատունակ) բաղ-
կացած ընտանիք ունեցող բատրակ Մասյուտկինը վա-
ստակեց 1.231 ռուբ. 67 կոպ. և դրամով ստացավ
1.031 ռ. 19 կոպ.:

Հուլիսին, յերբ կոլտնտեսավարները բաժանեցին
բերքը, արտելի անդամները պատմեցին, թե ինչ ար-
դյունք ստացան իրենք կոլտնտեսության մեջ մտնե-
լուց հետո: Լսեցեք!

Սկսենք միջակ Գարկուշից: Ինչպես արդեն նշե-
ցինք, սրա ընտանիքը բաղկացած ե հինգ հոգուց (վո-
րոնցից չորսը աշխատունակ են): Մինչև կոլտնտե-
սության մեջ մտնելը Գարկուշի ընտանիքի տարեկան
ընդհանուր մոտաբեր հավասար եր 738 ռուբլու: Սա-
կայն քանի վոր մենատնտեսավարը զգալի չափով
ավելի շատ ե գյուղատնտեսական հարկ տալիս, քան
կոլտնտեսավարը, այդ փողերի մի մասը ծախսվում ե
հարկի հատուցման, մյուսը տավարի, ընտանիքի հա-
մար մթերքներ գնելու և այլ տնտեսական ծախքերի:

Այդ բոլոր ծախքերը կատարելուց հետո Գարկուշի
ընտանիքին մնում եր 98 ռուբ. 50 կոպ.: Իսկ այժմ,
յերբ Գարկուշը կոլտնտեսավար դարձավ, նա դրա-
մով, առանց այլ ծախսերը հաշվելու, ստացավ 754 ռ.

30 կողմ: Այդքան դրամ, Գարկուշի ասելով, ինքը
յերբեք չէր յերազել:

Վերցնենք մի այլ կոլտնտեսավար՝ բատրակ Նա-
րախուրովին: Մինչև կոլտնտեսության մեջ մտնելը նրա
ընտանիքը, վոր բաղկացած էր հինգ հոգուց (յերկուսը՝
անաշխատունակ), բոլորովին հող չունեւ: Ամբողջ ըն-
տանիքը աշխատում էր կուլակի տնտեսության մեջ:
Աշխատել տարվա ընթացքում նա ստիպված էր ավելի
քան 300 ուր, և ինչպէս աշխատել—լուսից մինչև լուս:
Ի՞նչ էր մնում Նարախուրովի կուլակի մոտ տարած
այդ դաժանելի աշխատանքից: Համարյա թե փոշինչ,
քանի վոր ընդհանրապես փող նրա ձեռքը չէր ընկնում:
Բոլորը ծախսվում էր ընտանիքի և սննդի վրա, և աս-
լում էյին այնպես, վոր միայն սովից չմեռնեն:

Ի՞նչ արդյունք ստացավ բատրակ Նարախուրովը
կոլխոզ մտնելուց: Այս տարի նա իր ընտանիքի հետ
աշխատել է ընդամենը 189 ուր և այդ աշխատանքի
համար ստացել է 638 ուր. 40 կողմ, վորոնցից,
հանած բոլոր ծախքերը, ստացել է 494 ու. 32 կ., այս-
ինքն համարյա թե կես հազար:

Չքավոր Մասյուտկինը մինչև կոլտնտեսության մեջ
մտնելը ստանում էր 547 ուր. արդյունք: Այդ գու-
մարից, բոլոր ծախքերը կատարելուց հետո, նրա ձեռ-
քին մնում էր 90 ու. 20 կողմ: Իսկ այժմ Մասյուտ-
կինը ստանում է 1.031 ուր. 19 կողմ: Նույնը կա-
րելի յե ասել և մնացյալ կոլտնտեսավարների վերա-
բերմամբ:

„Незаможник“ կոլտնտեսությունը ասացուցեց
ըրջապատի բոլոր մենատնտեսավարներին, թե վորքան
շահավետ է կոլեկտիվ կերպով տարվող տնտեսությունը:
„Незаможник“ կոլտնտեսության մեջ բերքը բաժա-
նելուց հետո, բոլոր տեղական կուլակների վտարի տակ
արդեն հող չկար, և մենատնտեսավար չքավոր և միջակ
գյուղացիները սկսեցին հայտարարել, վոր իրենք շատ
մեծ ցանկություն ունեն կոլտնտեսության մեջ մտնելու:

Տեսեք, թե ինչ վաստակեցին Մոսկվայի ըրջանի
կաշիրայի ռայոնի կոլտնտեսավարները: Վերցնենք որի-
նակի համար Բոգատիշկո գյուղի „Первая пятилетка“
(«Առաջին հնգամյակ») կոլտնտեսությունը: Միջակ
գյուղացի Գորշկովի տնտեսությունը կոլտնտեսության
մեջ մտավ միայն սրանից մի տարի առաջ, 1929 թ.:
Գորշկովի ընտանիքը բաղկացած է 11 հոգուց, վորոն-
ցից 6-ը աշխատունակ են, իսկ մնացածները՝ անաշ-
խատունակ: Մինչև կոլտնտեսություն մտնելը Գորշ-
կովի գոմի մեջ կային՝ 3 ձի, 1 կով, 12 փոխար:
Հող—15 հեկտար ցանքսի, 0,25 հեկտար ագարակ:

1929 թվին, յերբ Գորշկովը մենատնտեսավար էր,
նրա տնտեսությունը տալիս էր ընդամենը 1.535 ու.
30 կ. (139 ու. 57 կ. ամեն մի շնչին): Սակայն այդ
փողերը Գորշկովի ձեռքին չէյին մնում. փողերի մեծ
մասը ծախսվում էր սերմնացուի, կերի գնման, գյու-
ղատնտեսական հարկի վճարման և այլն:

«Իսկ աշխատում էյինք մենք, — պատմում է Գորշ-
կովը, — կարծես ճորտության ուրով, մեծ և փոքր միա-

սին, պատանիների ու յերեխաների մասնակցութեամբ, լուսաբացից մինչև ուշ գիշեր»:

1930 թ. Գորշկովի տնտեսութեանը միացավ կոլտնտեսութեան: Գորշկովի հողը, կենդանի և անշարժ ինվենտարը համայնացվեց, իսկ մի կով, հաճարի և առվույտի ցանքսը, նաև ագարակը մնացին Գորշկովի անձնական տնտեսութեանը:

Ինչքան վաստակեց Գորշկովը կոլտնտեսութեան մեջ մտնելուց հետո: Ամենից առաջ նա ստացավ 990 ու. աշխատած ժամանակամիջոցի վարձ (միջին թվով աշխատավոր որը 1 ուղբու հաշվով), ապա 56 ուղբի համայնացված գույքի փոխարեն (գույքի արժեքի 1 ու. ուց 10 կոպ. ստանալու հաշվով), ընդամենը — 1.046 ու.:

Բացի այդ, տնտեսութեան չհամայնացված մասից Գորշկովի ընտանիքը ստացավ՝ հաճարի վաճառքից 225 ուղբի, առվույտի խոտի վաճառքից — 168 ուղբ. հարդի վաճառքից — 36 ուղբ., 170 ուղբ. արդյունք ագարակից և այլն: Ընդամենը Գորշկովը վաստակեց 2.169 ու. կամ 197 ուղբ. 18 կոպ. ընտանիքի ամեն մի շնչի համար: Յեւ այդ նա ստացավ զուտ դրամով, առանց հաշվելու բոլոր կատարած ծախսերը: Այլ խոսքով, Գորշկովի ընտանիքը կոլտնտեսութեան մեջ վաստակեց 633 ու. 70 կոպ. ավելի, քան մենատնտեսավարութեան մեջ, այս այն դեպքում, յեթե Գորշկովի 1929 թ. վաստակը ընդունենք իբրև զուտ վաստակ:

„Первая пятилетка“ կոլտնտեսութեան մի այլ կոլտնտեսավարի, չքավոր Սերգեյ Մատվեևիչ Իվանովի

ընտանիքը այս տարի վաստակեց 1.748 ու. 80 կոպ. (249 ու. 83 կ. ամեն մի շնչին) կամ ուղիղ յերկու անգամ ավելի, քան վաստակում եր առաջ, յերբ դեռ չէր միացել կոլտնտեսութեանը: Բացի այդ, Իվանովի ընտանիքը ապահովված է սերմացուով, կերով, կարտոֆիլով և հացով:

Ահա թե ինչ ոգուտներ ե տալիս կոլտնտեսութեան մեջ աշխատելը:

Կաշիբայի ռայոնում կան կոլտնտեսութեաններ, վորտեղ կոլտնտեսավարների վաստակը 4 — 5 անգամ ավելացել է, համեմատած այն վաստակի հետ, վոր նրանք ունեյին, յերբ ապրում էին իբրև մենատնտեսավարներ:

Կոլտնտեսութեան ամենալավ ագիտատորը՝ կոլտնտեսավարների մեջ բերքի բաշխումն է հանդիսանում: Կոլտնտեսութեան մեջ բերքի բաշխման որինակի հիման վրա — մենատնտեսավարը ամենահաջող կերպով կարող է համոզվել, թե ինչ ոգուտներ ե տալիս կոլտնտեսութեան մեջ աշխատելը:

ՅՈՒՐԱՔԱՆՁՅՈՒՐԸ ՍՏԱՆՈՒՄ Ե ԸՍՏ ԱՐԺԱՆՎՈՒՅՆ

Բերքի բաշխումը կոլտնտեսութեանների մեջ կատարվում է համաձայն հատուկ հրահանգի: Այդ հրահանգը նպատակ ունի այնպես բաշխել բերքը, վորպեսզի կոլտնտեսավարը ստանա իր կոլեկտիվ աշխատանքում ունեցած մասնակցութեանը համապատասխան աշխատավարձ:

Իբրև ընդունված կանոն, կոլտնտեսության բոլոր մուտքերն ու բերքը բաժանվում են գործադրված աշխատանքի քանակի և վորակի կամ, այլ խոսքով, կոլտնտեսավարի աշխատած աշխատավոր որերի քանակին համապատասխան: Սակայն այն դեպքերում, յերբ կոլտնտեսություններում կան ընտանիքներ առանց վոչ մի աշխատունակ անդամի (այրիներ, վորբեր և այլն), Կոլխոզցիների մշակած հատուկ ցուցումների համաձայն այդ ընտանիքներն ել նույնպես մասնակցում են բերքի բաշխմանը:

Բայց մյուս կողմից կոլտնտեսավարները պայքար են մղում ծուլների ու գործից փախչողների դեմ, վորոնք խուսափում են աշխատանքից այս կամ այն պատրվակով: Կոլտնտեսավարները շատ լավ են հասկանում, վոր իրենց տնտեսության արդյունաբերությունը ամբողջապես կխախտվի ունի իրենցից յուրաքանչյուրի յեռանդուն մասնակցությունից ընդհանուր աշխատանքում, այն հանգամանքից, թե վորքան է աշխատել այս կամ այն կոլտնտեսավարը և ինչպես է աշխատել: Այս հանգամանքներին համապատասխան պետք է բաշխվի և մուտքը կոլտնտեսավարների միջև:

Նեերկինսկիյ շրջանի Մուրատովկա գյուղի կոլտնտեսության մեջ չքավորները 90% են կազմում: Կոլտնտեսության գոյության առաջին շրջանում աշխատանքը շատ ծանր էր: Չկար վոչ մի կոպեկ փող, վոչ մի մեքենա: Կոլտնտեսության ամբողջ հարստությունը կազմում էր միայն 80 փութ սերմացու:

Սակայն կոլտնտեսությունը շատ շուտով վորաքի կանգնեց: Ամենից առաջ հաղթանակեց կոլտնտեսավարների կազմակերպվածությունը, աշխատավորական դիպիպլինան բարձրացնելու համար նրանց անխնա պայքարը: Իհնչ հաջողություն ունեցավ Մուրատովկայի կոլտնտեսությունը այս տարի:

Կոլտնտեսության հացահատիկային մշակութային ընդհանուր մուտքը հասավ 2.145 ցենտներին:

Կոլտնտեսությունը ձեռք բերեց 27 ձի, մեքենաներ:

Իհնչ նորմա յե նշանակված ամեն մի շնչի համար: Կոլտնտեսության ամեն մի իր ընտանիքում յերկու աշխատունակ հասակավոր, յերկու 8-ից 14 տարեկան և յերկու մինչև 8 տարեկան յերեխաներ ունեցող անդամին տարեկան հասնում է 118 փութ հաց (մոտ 10 ցենտներ): Չհաշված այն, վոր յուրաքանչյուր կոլտնտեսավարի տրամադրության տակ կա կարտոֆիլ, բոստան, վոչխարներ և այլ՝ նրա մենատնտեսավորական ոգտագործմանը թողած գույք:

Բացի բոլոր կատարված մասնատրումներից, կոլտնտեսությունը իր համար թողեց 1.492 փութ ապրանքային հավելումներ: Այժմ կոլտնտեսության վարչությունը բաժանում է առկա փողերը — յուրաքանչյուր կոլտնտեսավարի աշխատած որերի քանակությանը համապատասխան:

Կոլտնտեսությունների կյանքը դիտող մենատնտեսավարը կարո՞ղ է արդյոք դրանից հետո հավատալ կուլակի հեքյաթներին այն մասին, թե կոլտնտեսա-

վարենքը «սոված պայուկով են ապրում»։ Յեւ միթե ամեն մի կոլտնտեսություն մեջ բերքի բաշխումը դիտող մենատնտեսավարը չի հավաստիանա այն հսկայական ոգուտների մեջ, վորոնք ստացվում են կոլտնտեսություններում աշխատելուց։

Բայց մենատնտեսավարների ականջին կուլակները միշտ շնչում են կոլտնտեսությունների «վարչական-տնտեսավարական» խոշոր ծախքերի մասին։ Կուլակների այդ սուտն եւ հերքվում ե փաստերով։ Հողագործությունից ժողովրդական կոմիսարիատը կոլխոզցենտրի հետ միասին այս տարվա ոգոստոսի 30-ին հատուկ որենք ե հրապարակել։

Այդ որենքին համապատասխան, կոլտնտեսությունների վարչական-տնտեսավարական ծախքերը վոչ մի դեպքում չպետք ե գերազանցեն ընդհանուր մուտքի $2-3\%$ -ը այն դեպքում, յեթե կոլտնտեսությունները ունեն 15 հազար ռուբլուց պակաս մուտք, ե $1\frac{1}{2}\%$ -ից վոչ ավելի, յեթե կոլտնտեսությունների մուտքը 15 հազար ռուբլուց ավելի յե։

Բացի դրանից, կոլխոզցենտրը կարգադրել ե, վորպեսզի կոլտնտեսությունների մեքենաների, սերմերի, տավարի, կոնտրակտացիայի ե այլն վերաբերյալ պարտքը մուծվի այնպիսի կարգով, վորպեսզի պարտքի ընդհանուր գումարը չգերազանցի անբաժան ֆոնդերի ընդհանուր գումարի կեսին։ Այս արվում ե նրա համար, վորպեսզի անբաժան ֆոնդերի յերկրորդ մասը ծախսվի

կապիտալ ծախսերը լայնացնելու վրա, այսինքն այն ծախքերի լայնացման համար, վորոնք բարելավում են իրենց, կոլտնտեսավարների կյանքը։

ԱԶԱՏ Ե ԱՐԴՅՈՒ ԿՈԼԽՈԶՆԻԿԸ

Մենատնտեսավար գյուղացին շատ հաճախ ակնարկում ե կոլտնտեսության մեջ յեղած մի շարք անհարմարությունների մասին։ Ամենից առաջ նա դժգոհ ե այն հանգամանքից, վոր իբր թե կոլտնտեսության մեջ աշխատողը չի կարող «այլ աշխատանքով զբաղվել»։ Այդ սուտը տարածում են գլխավորապես կուլակները ե նրանց արբանյակները, վորոնք ցանկանում են կոլտնտեսությունների աճումը կասեցնել։

Այդ սուտն ել ջախջախվում ե փաստերով։ Ամեն մի կոլտնտեսավարի իրավունք ե տրվում զբաղվել կողմնակի (отхожие) աշխատանքով, կողմնակի աշխատանքի մեկնած կոլտնտեսավարները ոգտվում են նույնիսկ առանձին արտոնություններով։

Վոչ մի կոլտնտեսություն չի կարող կոլտնտեսավարին արգելել, որինալ, զբաղվել շինարարական աշխատանքով։ Ընդհակառակը, կոլտնտեսության վարչությունը պարտավոր ե աջակցել այդ գործին։ Յուրաքանչյուր կոլտնտեսավար կարող ե հատուկ պայմանագիր կնքել աշխատանքի բաժնի հետ ե կոլխոզից հեռանալ աշխատելու համար։ Բացի այդ ամեն մի կոլտնտեսավար իրավունք ունի նույնպես ազատ ժա-

մանակը կոլտնտեսության ձիւերով փոխադրական աշխատանքներ կատարելու:

Սորհրդային իշխանության վերջին որենքներին համաձայն կոլտնտեսությունների վարչությունները պետք է ամենայն աջակցություն և ոգնություն ցույց տան այն կոլտնտեսավարներին, վորոնք կամենում են ազատ ժամանակը ոգտագործել փոխադրական աշխատանքների համար:

Կողմնակի աշխատանքի դուրս յեկած կոլտնտեսավարներին հասանելիք մասնատրումները, ըստ կառավարության վերջին վորոշման, նշանակված են նվազագույն չափերով: Այսպես, որինակ, յուրաքանչյուր վաստակած ոււբլուց կոլտնտեսավարը պետք է մուծի 3 — 10 կոպ.: Յեւ վեթե այս կամ այն կոլտնտեսությունը, խախտելով այդ կանոնը, 10 կոպեկից ավելի յե վերցնում, կոլտնտեսավարը իրավունք ունի դիմելու դատարանին և վերջինս պատասխանատվության կենթարկի այդպիսի կոլտնտեսության վարչությանը, իբրև Սորհրդային իշխանության որենքները և կարգադրությունները խախտողի:

Յեթե կոլտնտեսավարը մեկնում է անորոշ փոխադրական աշխատանքի, կոլտնտեսության վարչությունը նրա մասնատրությունները պիտի հավաքի այն հաշվով, վոր այդ մասնադրությունները չգերազանցեն սահմանված չափերը: Յեթե ձին կերակրվում է կոլտնտեսության կերով, կոլտնտեսավարը տալիս է իր աշխատավարձի 60⁰/₁₀₀-ը: Իսկ յեթե կոլտնտեսավարը

ձիուն ինքն է կերակրում — կոլտնտեսության վարչությունը ստանում է կոլտնտեսավարի վաստակի 30 — 40⁰/₁₀₀-իցվոչ ավել:

Ինչպես տեսնում ենք, ամեն մի կոլտնտեսավար իրավունք ունի կողմնակի աշխատանքով զբաղվելու, և կոլտնտեսության վարչությունը վոչ միայն չի կարող արգելել այդ, այլև պարտական է նույնիսկ այդ բանում աջակցություն ցույց տալ:

ԿՈԼԽՈՋՆԻԿՆԵՐԻ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Բացի թված առավելություններից, վոր ունի կոլտնտեսության մեջ մտած գյուղացին, նա նաև ստանում է արտոնություններ՝ հարկերի և փոխառությունների վերաբերյալ և ոգտվում է վճարումների տարկետումներով: Ամենաշատ արտոնություններ կոլտնտեսավարը ստանում է գյուղատնտեսական հարկի վերաբերմամբ:

Ինչպես հայտնի յե, գյուղատնտեսական հարկը ամեն տարի փոփոխությունների յե յենթարկվում: Այս փոփոխությունները կատարվում են յեղած այս կամ այն սխալները և թերությունները ուղղելու նպատակով և հնարավորի չափ գյուղի չքավոր-միջակ մասը ավելորդ հարկադրումից ազատելու համար:

Կոմունիստական կուսակցության և Սորհրդային իշխանության անելիքը կայանում է նրա մեջ, վորպեսզի հնարավոր յեղածի չափ ոգնե չքավոր և միջակ

գյուղացիներին՝ կուլակին խստագույն ճնշելով: Որինակ, 1929 — 30 թ. միջակ տնտեսությունները գյուղատնտեսական հարկ մտցրին նախանցյալ տարվանից 60 միլիոն ռուբլի պակաս չափով, իսկ կուլակային տնտեսությունները վճարեցին կրկնակի չափով: Իսկ կուլակի վերաբերմամբ ճնշում ե գործադրվում, վորովհետև կուլակը խորհրդային իշխանության ամենավտեբրիմ թշնամին ե: Ահա թե ինչ եր գրում դեպի կուլակը ունենալիք վերաբերմունքի մասին ընկ. Ստալինը իր «Պատասխան ընկեր կոլխոզնիկներին» նամակում.

«Կուլակը խորհրդային իշխանության թշնամին ե: Մենք նրա հետ հաշտ չենք, և չենք կարող հաշտվել: Մեր քաղաքականությունը կուլակի վերաբերմամբ — կուլակի, իբրև դասակարգի, լիկվիդացիայի քաղաքականությունն ե: Սա, իհարկե, չի նշանակում, վոր մենք կարող ենք նրան լիկվիդացիայի յենթարկել մի անգամից: Բայց սա նշանակում ե, վոր մենք գործը այնպես կտանենք, վորպեսզի շրջապատենք նրան և լիկվիդացիայի յենթարկենք»:

Գյուղատնտեսական հարկը հենց այն միջոցներից մեկն ե, վորոնցով խորհրդային իշխանությունը պայքարում ե կուլակի դեմ: Յեվ քանի վոր կուլակի դեմ պայքար մղելու գործում մենք նոր անելիքներ ունենք — համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա լիկվիդացիայի յենթարկել կուլակությունը, իբրև դասակարգ, — պետք եր մի կերպ փոխել նաև՝ կուլակին

գյուղատնտեսական հարկով հարկադրելու կարգը: Ահա թե ինչու զգալի չափով ուժեղացավ կուլակների հարկավորումը:

Իսկ կոլտնտեսությունների վերաբերմամբ առհասարակ այլ կարգ ե հաստատված: Կոլտնտեսությունները (կոմունաները, արտելները և հողը միասին մշակելու ընկերությունները) վճարում են մշտապես հարկի միևնույն տոկոսը, անկախ մուտքի գումարից: Այլ խոսքով, այս կամ այն կոլխոզի գործողությունը հիմք չի հանդիսանում նրանից առնվելիք գյուղատնտեսական հարկը ավելացնելու համար:

Կոմունաների գյուղատնտեսական հարկի կուպարը հաստատված ե 4%, այսինքն կոմունայի մուտքի 1 ռուբլուց վերցվում ե 4 կոպեկ: 10,000 թե 30,000 ռ. մուտք կունենա կոմունան, միևնույն ե, հարկը կվերցվի հաշվելով 1 ռուբլուց — 4 կոպ.:

Բոլոր արտելների և հողը միասին մշակող ընկերությունների համար հարկի կուպար ե հաստատված 5%, այսինքն մուտքի յուրաքանչյուր ռուբլուց 5 կոպ.:

Կոլտնտեսությունների հարկի կուպարի չափը զգալի կերպով պակաս ե մենատնտեսավար-միջակ գյուղացիների համար հաստատված միջին կուպարից: Ասել ե, կոլտնտեսության մեջ չմտնող մենատնտեսավարը շատ բան ե կորցնում միայն հարկի կուպարից: Բայց սա դեռ բոլորը չե: Որինակ, անգոր կոլտնտեսությունները, վորոնց մի շնչի արդյունքը 30 ռուբլուց պա-

կաս ե, կառավարութեան վորոշման համաձայն բոլորովին ազատվում են հարկից:

Այդ դեռ բոլորը չեն: Խորհրդային իշխանութիւնը թույլատրել ե ռաշոնական հարկային հանձնաժողովներին կիսով չափ պակասեցնել հարկի գումարը այն անգոր կոլտնտեսութիւններին, վորոնք արդշունք են ստանում 30 ռուբլուց վոչ ավելի:

Սակայն գյուղատնտեսական հարկի վերաբերյալ արտոնութիւնները դրանով չեն սպառվում: Այսպես, որինակ, ըստ 1930 թ. ապրիլի 2-ի որենքի, բոլոր կոլտնտեսութիւնների ամբողջ համայնացված տավարը (ձիեր, յեղներ), նաև բոլոր կովերը, խոզերը, տնային թռչունները թե համայնացված, և թե կոլտնտեսավարների մենատնտեսավար տնորինութիւն թողած, հավասարապես, բոլորովին ազատվում են հարկից յերկու տարի ժամանակով:

Ապա կոլտնտեսութիւններին մեծ արտոնութիւններ են տրված բոստանների, սիմինդրի և արեածաղկի ցանքների վերաբերմամբ:

Բոլոր կոլտնտեսութիւններում ամբողջովին ազատվում են գյուղատնտեսական հարկից յերկու տարի ժամանակով բոլոր բոստանների հողերը, իսկ հին բոստանները հարկադրվում են դաշտագործութիւն արդշունավետութիւն նորմաներով, այսինքն վերին աստիճանի արտոնելի պայմաններով:

Մեծ արտոնութիւններ են ստանում կոլտնտեսավարները նաև վոչ-հողագործական աշխատանք-

ների հարկադրման նկատմամբ: Այս տարի մենատնտեսավար տնտեսութիւնների վերաբերյալ հարկադրման չափը փոփոխութիւն չի յենթարկվել: Իսկ կոլտնտեսավարների վոչ-հողագործական աշխատանքը հարկադրվում ե տարբեր չափերով, նայած այն հանգամանքին թե՛ ունի, արդշոք, կոլտնտեսութիւն անդամը անհատական տնտեսութիւն, թե վոչ: Սակայն այս հանգամանքներում ել կոլտնտեսավարը համեմատած մենատնտեսավարի հետ շատ բան ե շահում:

Յեթե կոլտնտեսութիւն անդամը անհատական տնտեսութիւն ունի, նրա վոչ-հողագործական վաստակից մեխանիկորեն հանվում ե կոլտնտեսութիւն հանձնված մասը, իսկ մնացած մասը հարկադրվում ե, ինչպես և անհատական տնտեսութիւնները:

Յեթե կոլտնտեսութիւն անդամը անհատական տնտեսութիւն չունի, ստացվում ե ընդհակառակը՝— նրա վաստակից դարձյալ մեխանիկորեն հանվում ե կոլտնտեսութիւն հանձնված մասը, իսկ մնացած գումարը հարկադրվում ե արդեն վոչ թե գյուղատնտեսական հարկով, այլ յեկամտային հարկով:

Այս բոլորից հետո ամեն մի մենատնտեսավարի համար վորոշակի պարզ պիտի լինեն այն հսկայական առավելութիւններն ու արտոնութիւնները, վոր ստանում են կոլտնտեսութիւն մեջ մտնող գյուղացիները:

Խորհրդային իշխանությունը ոգնում է կոլտնտես-
սություններին նաև վարկով: Այս տարի, որինակ, բաց
է թողված կոլտնտեսություններին 500 միլիոն ռուբլու
վարկ: Այդ գումարին պետք է ավելացնել և այն
60 միլիոն ռուբլին, վոր հատկացված է կոլտնտեսու-
թյուններին արեածաղկի, սիմինդրի և այլն կոնտրակ-
տացիայով:

Ասել է, կոլտնտեսությունները, համեմատած ան-
հատական տնտեսությունների հետ, հսկայական ար-
տոնություններ ունեն և վարկի տեսակետից: Բոլոր
այդ արտոնություններից գուրկ է մենատնտեսավարը:
Այդ արտոնություններից զրկվում է նույնպես և այն
գյուղացին, վորը այս կամ այն պատճառով հեռանում
է կոլտնտեսությունից:

Ճեռանալով կոլտնտեսությունից — ասում է ընկ.
Ստալինը, — նրանք, գյուղացիները լավ չեն անում,
նրանք ընթանում են հակառակ իրենց սեփական շա-
հերի, քանի վոր միայն կոլտնտեսություններն են
նրանց կարիքից և խավարից հանող յեղը: Դուրս գա-
լով կոլտնտեսությունից, նրանք ստեղծում են իրենց
համար ծանր կացություն, քանի վոր զրկում են իրենց
այն արտոնություններից և շահերից, վորը տալիս է
կոլտնտեսություններին Խորհրդային իշխանությունը:

Հաստատ կերպով կոլեկտիվացման ճամբան բռնած
կոլտնտեսությունները շատ մեծ արտոնություններ

են ստանում և պարտքերի տարկետման վերաբերմամբ
Խորհրդային իշխանությունը հատուկ վորոշումով յե-
տաձգել է մինչև 1930 թ. նոյեմբերի 1-ը պարտքը
ըստ այն վարկերի, վոր վերաբերում են կոլտնտե-
սության մեջ մտած տնտեսություններին, նաև ըստ
այն պարտքերի, վոր այդ տնտեսություններից փո-
խանցվել են կոլտնտեսություններին:

1930 թ. ապրիլի 2-ին Խորհրդային իշխանությունը
մի որենք հրատարակեց, վորի համաձայն կոլտնտեսու-
թյան մեջ մտած բոլոր տնտեսությունները ազատվում
են այն պարտքից, վոր բարդվել է մինչև կոլտնտե-
սության մեջ մտնելը՝ հողաշինարարության համար:

Այս բոլոր արտոնությունները շատ մեծ նշանա-
կություն ունեն մենատնտեսավարների համար, քանի
վոր յուրաքանչյուր գյուղացի պարտական է պետու-
թյանը այս կամ այն մոծոմներ անել: Հենց, որի-
նակ, տուգանքներ: Շատ գյուղացիների տնտեսու-
թյուններ տուգանված են իշխանության վորեւե վո-
րոշումները չկատարելու, գյուղատնտեսական հարկը
չմացնելու համար և այլն: Բայց յեթե մենատնտե-
սավարը մտնում է կոլտնտեսության մեջ, նա իս-
կույն և յեթ ազատվում է թե հարկի որենքը խախ-
տելու և թե այլ հանցանքների համար, վորոնք գործ-
ված են մինչև 1930 թ. ապրիլի 2-ը, նշանակված
տուգանքի դեռ չհատուցած մասի վճարումից:

Յեթե մենատնտեսավարը մտել է կոլտնտեսու-
թյան մեջ, նրա վերաբերմամբ յեղած բոլոր այն

դատական գործերն ու դատավճիռները, վորոնք ընդունված են վերել մատնանշված խախտումների կապակցությամբ մինչև 1930 թ. ապրիլի 2-ը, նույնպես անմիջապես դադարեցվում են:

Բոլոր կոլտնտեսությունների համար հաստատված են արտոնություններ նաև ըստ ինքնահարկման:

1930 — 31 թ. ընթացքում բոլոր կոլտնտեսությունները ազատված են ինքնահարկումից կառավարության հասուկ վորոշման համաձայն: Կոլտնտեսությունները ազատվում են նաև կուլակների կոնֆիսկացիայի յենթարկված և կոլտնտեսություններ հանձնած գույքի պարտքի վճարումից:

Շատ մեծ նշանակություն ունի գյուղացու համար հողաշինարարությունը: Մենատնտեսավարը յերբեմն շատ փոքր և ծախսում հողաշինարարության համար: Իսկ կոլտնտեսությունները, ըստ կառավարության հասուկ վորոշման, ստանում են մի շարք արտոնություններ և հողաշինարարության վերաբերմամբ: Բացի այդ, բոլոր հողաշինարարական աշխատանքները կոլտնտեսությունների համար կատարվում են առաջին հերթին, ըստ վորում կոլտնտեսություններին տրվում են ամենալավ և ամենահարմար հողերը:

Կուլեկտիվ տնտեսություններին հերթից գուրս բաց են թողնվում զանազան հանքային պարարտանյութեր, ցեղային սեռողներ, զանազան շինարարական նյութեր և այլն:

Խորհրդային կառավարությունը գործ է դնում բոլոր միջոցները, վորպեսզի կոլտնտեսությունները ապահովված լինեն բարձր տեխնիկայով: Տրակտորներ, կոմբայններ, խրձակապիչներ, սերմանիչներ, — այս բոլորը առաջին հերթին և վարկով տրվում են կոլտնտեսություններին:

ԻՆՉՈՒ ՅԵ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈԳՆՈՒՄ ԿՈՆՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ

Կուլակները և նրանց արքայականները ամեն կերպ աշխատում են քողարկել՝ Խորհրդային իշխանության կողմից կոլտնտեսություններին տված արտոնությունները և զբանով մենատնտեսավարների ուշադրությունը կոլտնտեսությունից հեռացնել:

Սակայն ամեն մի գիտակից մենատնտեսավար շատ լավ է հասկանում կուլակային քաղաքականությունը, և կուլակները, իհարկե, չեն կարող կասեցնել կուլեկտիվացման հաջողությունները: Այսօրվա մենատնտեսավարը — վաղվա կոլտնտեսավարն է:

Իսկ Խորհրդային իշխանությունը առաջվա պես շարունակելու յե իր ոգնությունը ցույց տալ կոլտնտեսավարներին:

Ահա թե ինչ է ասում այդ մասին ընկ. Ստալինը իր «Պատասխան ընկեր = կոլսոցնիկներին» հոդվածում.

«Խորհրդային իշխանությունը արտոնություններ և առավելություն կտա կոլտնտեսություններին՝ հան-

գեպ անհատական տնտեսություններին: Սա նշանակում է, վոր իշխանությունը կոլտնտեսություններին արտոնություններ կտա և հող տալու իմաստով, և մեքենաներ, տրակտորներ, սերմացու մատակարարելու իմաստով, և հարկատրման թեթևացման իմաստով, և վարկ հատկացնելու իմաստով:

Ինչո՞ւ յե խորհրդային իշխանությունը արտոնություններ և առավելություններ տալիս կոլտնտեսություններին: Վորովհետև կոլտնտեսությունը միակ միջոցն է, վոր կարող է գյուղացիներին ազատել կարիքից:

Վորովհետև կոլտնտեսություններին տրված առավել ոգնությունը՝ չքավոր և միջակ գյուղացիությանը ոգնելու ամենաիրական ձևն է»:

Չմոռանանք ընկ. Ստալինի խոսքերը՝ «կոլտնտեսությունը միակ միջոցն է, վոր կարող է գյուղացուն ազատել կարիքից»:

Այս ճշմարտությունը հետզհետե դիտակցում են ամենատնտեսավարների նորանոր մասսաներ: Թող այժմ կոլտնտեսական շարժումը ընդգրկի խորհրդային Միության դեռ վոչ բոլոր գյուղացիական տնտեսությունները: Թող դեռ շատ ռայոններում կոլտնտեսությունները շրջապատված լինեն ամենատնտեսավարների խիտ պատով: Միևնույն է, կոլեկտիվացման հաղթանակը ապահովված է:

Այդ հաղթանակը ապահովված է, քանի վոր գյուղացիական մասսաները որեցոր ավելի յեն հավաստիանում կոլտնտեսությունների շահավետության և առա-

վելությունների մեջ: Այդ հաղթանակը ապահովված է, վորովհետև կոլտնտեսությունները իրենց աշխատանքով ցույց տվին, թե ինչպես պետք է աշխատել, ինչպես պետք է հաղթահարել սևահողի խորունկ շերտերը!

ՆՈՐ ԿՈԼԽՈԶՆԻԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Ինչպես արդեն սկզբում ասացինք, ինքնահոսի վրա հույս դնել վոչ մի դեպքում չի կարելի: Յուրաքանչյուր տեղական կուսբլիշ, յուրաքանչյուր կոլտնտեսություն պետք է որեցոր աշխատի մենատնտեսավարների նոր խմբեր գրավել դեպի կոլտնտեսությունը: Ահա թե ինչու խորհրդային իշխանությունը իր իրական և ամուր նեցուկն է համարում միայն այն կոլտնտեսությունը, վորը լայնացնում է իր՝ մենատնտեսավարներին կոլտնտեսության մեջ ներգրավելու աշխատանքը:

Շատ մենատնտեսավարներ վաղուց արդեն կոլտնտեսության մեջ կլինեյին, յեթե նրանց կարգին բացատրեյին, թե ինչ է կոլտնտեսությունը, ինչպես է բաշխվում կոլտնտեսության մեջ բերքը, ինչ վաստակ է հասնում յուրաքանչյուր կոլտնտեսավարին, ինչ առավելություններ և արտոնություններ է տալիս կոլտնտեսությունը:

Յեւ կուսակցությունը շատ արդարացի գործ է անում, պարտավորեցնելով իր բոլոր տեղական կազմակերպություններին խստագույն աշխատել և բա-

ցատրել մենատնտեսավարներին կոլեկտիվացման տված շահերն ու առավելությունները:

Իսկ այն բըիջներն ու հիմնարկները, վորոնք այդ չեն իրագործում, փաստորեն ոգնում են կուլակներին և կուլակների համհարզներին:

Յուրաքանչյուր տեղական կազմակերպություն պետք է իր աշխատանքը կատարի հարյուրավոր և հազարավոր նոր մենատնտեսավարներ կոլտնտեսության մեջ առնելու լողունգով:

Այդ առթիվ մոտ անցյալում կոլխոզցենտրը հանեց մի շատ կարևոր վորոշում, վորի համաձայն կոլտնտեսությունները գյուղերում մենատնտեսավարների ընդհանուր ժողովներ պիտի կազմակերպեն և այդ ժողովներում մենատնտեսավարներին հաշիվ տան իրենց կատարած աշխատանքի մասին:

Պետք է պատմել մենատնտեսավարներին, թե ինչ արդյունքներ ունեցավ կոլտնտեսությունը կոլեկտիվ աշխատանքի հետևանքով, ինչ բերք ստացավ, ինչպես է կատարվում հացամթերումը, ինչպես են կոլտնտեսության մեջ բաշխվում արդյունքները, վորքան է վաստակել յուրաքանչյուր կոլտնտեսավարը և այլն:

Պետք է բացատրել և պատմել մենատնտեսավարին, թե ինչ վաստակեց այս տարի չքավոր Սիդորովը, կամ միջակ Սեմյոնովը, վորքան էին նրանք վաստակում առաջ, վորքան հաց ստացան նրանք այս տարի, և վորքան հավելյալ մնաց:

Այդ ժողովներում պետք է վոչ միայն պարծենա, հաջողություններով, այլ պետք է նաև պատմել այն սխալների մասին, վոր դեռ մեծ թվով կատարվում են: Այս պետք է նրա համար, վորպեսզի մենատնտեսավարի հետ միասին խորհեն այդ սխալները ուղղելու:

Յուրաքանչյուր կոլտնտեսության մեջ պետք է կոլտնտեսավար տղամարդկանց և կանանց առանձին մի խմբակ կազմվի, վորը բացատրի մենատնտեսավարներին կոլեկտիվացման շահավետությունը և մեքկացնի կուլակների՝ կոլտնտեսության դեմ տարած ագիտացիան: Բացի այդ բացատրական-ագիտացիոն աշխատանքից կոլտնտեսությունները պետք է մենատնտեսավարներին սխտեմատիկ ոգնություն հասցեն ցանքար հավաքելու, կալսելու, ցանելու և հացամթերման գործում — ամենուրեք կոլտնտեսությունները պետք է ոգնեն չքավոր և միջակ տնտեսություններին, վորոնք ինչինչ պատճառով դեռ կոլտնտեսության մեջ չեն մտել:

Այնտեղ, ուր այդ հնարավոր է, պետք է մենատնտեսավարներից և գյուղում լավ համբավ ունեցող ախիվիստներից հատուկ նախաձեռնող խմբակներ ստեղծել: Այդպիսի խմբակները կաշակցեն կոլտնտեսություններին նորանոր անդամներ գրավելու իրենց շարքերը, կոլեկտիվացման գործը միսսին կառուցելու համար:

Ամբողջ աշխատանքը տանելով սոցիալիստական մրցումով, կոլտնտեսությունները չպետք է մոռանան այն, վոր մենատնտեսավարների մեջ աշխատելը — շատ կարևոր աշխատանք է: Այդ աշխատանքը չպետք

ե կամպանիայի ընդլայնումը, այսինքն կարճ ժամանակ տարվի և ապա դադարեցվի: Մենատնտեսավարները հետ պետք է աշխատել սխտեմատիկ կերպով, համառորեն և մշտապես, որեցոր:

Պետք է այնպիսի դրուժյուն ստեղծել, վոր կոտնտեսությունների, նրա արդյունավետության և բերքատվության մասին իմանա յուրաքանչյուր մենատնտեսավար, գյուղի յուրաքանչյուր բատրակ, չքավոր և միջակ ընտանիքը:

Յեթե այդ հաջողվի անել — մենք կարողացնենք համատարած կոլեկտիվացման իրագործումը, կմոտեցնենք այն որը, յերբ կոլեկտիվացումը վերջին մահացու հարվածը կհասցնի կուլակների կոոստյան դատապարտված դասակարգին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	Եջ
Կոտնտեսությունները աճում են	3
Հացահատիկային պրոբլեմից հետո — գլխավոր ուշադրությունը անասնապահությանը	7
Ի՞նչ ոգուտ է տալիս կոտնտեսությունը	12
Մենատնտեսավարների կորուստները	24
Յուրաքանչյուրը ստանում է ըստ արժանվույն	33
Ազատ է արդյոք կոլխոզնիկը	37
Կոլխոզնիկների արտոնությունները	39
Կես միլիարդ ¹ ուրբ. վարկ կոլխոզնիկներին	44
Ինչո՞ւ յե խորհրդային իշխանությունը ոգնում կոտնտեսություններին	47
Նոր կոլխոզնիկները համար	49

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0205406

10 400.

3444

29.792

С.-Х. 3

Н. ЗУБОВ

Что теряет
единоличник

На армянском языке

ЦЕНТРАЛЬНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО НАРОДОВ СССР
Москва, центр, Никольская, 10